

Kinn a bárány, benn a farkas?

6 éve írtam utoljára a Népszabadságba, reagáltam egy személyes(kedő) kihívásra. Az oktatásügyi jogi botlása volt a korabeli tárgy, mellékszálán felbukkant a jászladányi iskolaügy is. A lap 2011. június 30-i számában Czene Gábor úr két cikkben foglalkozik a Legfelsőbb Bíróságnak a jászladányi iskolaügyben hozott határozatával /*Győztek a jogvédők és Nincs vége* címeikkel/. Mindkettőben a részrehajló megállapítások mellett szán egy bekezdést, s ad egy fullánkos prognózist nekem is. A morális és alkotmányos indokból vállalt ügyvédi közreműködésemet „megfejthetetlen okból” valónak minősíti lelkes támogatásnak. Kifejez bizakodást, hogy a „piszkos játszmában” már nem lennének hajlandó közreműködni. Megtöröm a vállalt csendet. Csakis korrekt ügyet vállaló jogi képviselőként, pártoktól független jogvédőként, egyben a sajtójog és –etika oktatójaként megosztanék az olvasóval néhány megfigyelést és következtetést.

10 éve látom, díjazáshoz nem kötött munkám, támogatásom feltételeként tartom: Jászladány és az ő iskolaügye nem Little Rock. Nem az, aminek tendenciózusan, súlyos politikai és emberi kártevással, haszonleséssel messziről lefestik. Nem lehetne hamisan, botrányra hangszerelt jelkép, mert „mindössze” valóságos személyek, családok megrendítő, őszinte törekvése a tanulni vágyó gyerekek előre jutására. Annak próbája, hogy aki akar tanulni, taníttatni és így boldogulni, azt ne akadályozhassa meg ebben az, aki erre nem képes, de főleg nem hajlandó. Borzasztó konkrétumokkal lehetne szolgálni. (Czene úr cikkének főrubrikai kommentjei higgadtan sorolnak rémes jászladányi tényeket, adnak keserű, de reális lakossági véleményt, fejeznek ki empátiát is a nehéz sorsúak iránt.) Ugyanezt tapasztalom magam is Ladányban, igen, díszpolgárként. Ám a nehéz sors és a közösségellenes, semmilyen normát nem tisztelő, másokat olykor direkt sértő-bántó magatartás két külön világ. Más és más eszközökkel kellene ellenük fellépni. Ezt akceptálni a bizarr helyi és országos szintű jogvédelem nem tudta, nem akarta. 4 éven át, majdnem 20 bírósági tárgyalásunk volt az egyik „ladányi” ügyben. Egy felelősség-vállaló mondata, egy valóságos érve nem volt benne a meghallgatott minisztériumi vezető tanúknak. Talán politikai filozófiájuk mentén jót akartak a köznek, de rosszat tettek Ladánnyal.

Kérdés: a helyi polgárok kötelesek-e tétlenül tűrni, hogy „dögöljék meg a szomszéd tehene is” elvének jegyében akciózzanak ellenükben. Hogy a „jogvédő” igyekezet az igen plusz igen helyén a sem-sem ártó filozófiáját, rombolását, megosztását kényszerítse rájuk. Hogy normává váljék: akinek ez nem tetszik - százával - a szomszédos településre viheti iskolába gyerekeit, habár a sistersgő jogvédelem azt is kirekesztésnek ítéli, nem tudván mit kezdeni ellene. Hogy úzussá válhat a hamis, pozitív célt sem tartalmazó sérelmi hivatkozás. Aki pedig inkább mégis a szemének és a józan eszének hisz, és a gyermekek, s a falu érdekét, jövőjét nézi, építi, az céltáblává válik, minimum piszkos játszma részeseként kap megbélyegzést. 10 éve Ladányban betelt a pohár. Bizonyos jogvédők mégsem a baj okát, hanem annak okozatát, megoldását és precedensét támadták: egy, a mostani bírói döntés kivételével sikertelenül.

Jogállami krédó, hogy létezik-e élő alapjogként a tanszabadság és a tanítás szabadsága, továbbá a szülő joga ahhoz, hogy a gyermekének adandó nevelést megválassza. Ha ezek elvben sérthetetlen és elidegeníthetetlen alkotmányos jogok: ki és miért veszi a bátorságot elvitatásukhoz? Kinek használ vele: (jő)néhány lustának, hanyagnak, szemtelennek, ellenségeskedőnek. Mondván: ha mi nem, akkor ti sem!/? Alkotmányos axióma a jogegyenlőség is, aminek a megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó – evidensen nem bírói - intézkedések segítik. Emberi jogi fundamentum, hogy bárki joga odáig (illetve odáig már nem) terjed, ahol egy másik személy joga, méltósága, autonómiája és szabadsága kezdődik. Egyetlen szülőnek, gyermeknek a helyzete, esélye, joga, „szabadsága” sem terjedhet odáig, hogy másét elvegye, sértse, gátolja. Korrekt jogi alapon sincs olyan állami, politikai esély-többlet, amelynek célja és eredménye mások esélyének tönkre tétele.

Az ugyanis nem pozitív, hanem negatív diszkrimináció, alkotmányos jogtiprás lenne. Lett is, de nem Ladány által, hanem Jászladánnyal szemben.

Az egyedülálló ítéletről írásba foglalása után lehet elemzést készíteni. Nem láttam a perek zuhatagában olyan tényt, ami kirekesztést alapozott volna meg. Ilyenkor viszont az ún. szuper-mérlegelést a bírói gyakorlat kizárná. Hajmeresztő érv lehetett a vagyoni helyzetre apellált „elkülönítés”. Magántulajdoni rendszernek e különbség a velejárója, ergo elítélő verdiktek tízezrei jöhetnek ilyen alapon. Már 2002-ben, de azóta is roma diák, ha ezen múltnék, megkaphatná a tandíjat közcélú forrásból. Nem etnikai számszerűségi kérdés, hogy kik, miért és mennyien áldoznak azért, hogy gyermekük a megye (egyik) legjobb iskolájába járhasson, amúgy éppen a roma és nem roma diákok integrációjának szívderítő iskola-példájaként. Az alapítvány jogi természetéről, s a helyi önkormányzat valóságos helyi kompetenciájáról nem szólnék: máskor, másutt ezek közismertek, elvitathatatlanok.

Az ítélettel szemben vizsgálható, hogy itt szó szerint lett-e visszamenőleges, negatív törvénykezés. Éppen a ladányi „ügy” érlelte meg utóbb, egyszersmind hibásan, mint ma szokás, az esélyegyenlőségi törvény-alkotást. Vélt egyedi problémából lett túlzó, törvényi szőnyegbombázás, ami itt sem működhetné visszafelé. Sok elemében hibásnak tartom az új Alaptörvényt, de a jövőre nézve benne foglalt új alkotmányjogi panasz, mely egyedi ítéletet is alkotmányos mérlegre tesz, jó, előre lépés. Esetünk közjogilag végső, alapjogot érvényre juttató ítéletet hoz(hat)na. Az Alkotmánybíróság antidiszkriminációs tesztje ui. (még) korrekt. Jogvédők rendre méltán emelik fel szavukat alkotmányos visszasság esetén. Olykor jóhiszemű civil tévedés, aránytévesztés is történhet. Ladányi perben mi is kemény, ám fair jogi csatát vívtunk a tárca külső jogi képviselőjével. /Minden érvünk nyilvánosan hozzáférhető./ A ladányi „saga” velünk folytatódik a Legfelsőbb Bíróságon. Képzeltetik, mi várható. Habár, Milton kérdése anno: ki látta az igazságot becsületes, nyílt küzdelemben veszíteni.

Bornírt próbálkozásnak csak az számít, ha egyfajta fordított szereposztásban farkast kiáltanak odaát, bárányt vizionálnak a saját oldalon. Pedig attól nem lesz jobb X-nek, ha jól kibabrálnak Y-nal. Aki még mindig nem érti, vessen egy pillantást a 2010. évi választások táblájára!

Kolláth György ügyvéd